31e Jaar — N. 144 Prijs per nummer : voor België 3 centiemen, voor den vreemde 5 centiemen Telefoon : Redactie 247 - Administratie 2845 Woensdag 26 MEI 1915

Drukster-Uitgeefster
Mevr. Maatschappij HET LICHT
bestuurder :
P. DE VISCH. Ledeberg-Gent

. REDACTIE . .
ADMINISTRATIE
HOOGPOORT. 29. GENT

VOORUIT

Orgaan der Belgische Werkliedenpartij. — Verschijnende alle dagen.

ABONNEMENTSPRIJS
BELGIE
Drie maanden. . . . . fr. 3.25
Zes maanden . . . . . fr. 6.50
Een jaar. . . . . fr. 12.50
Men abonneert zich op alle postbureelen
DEN VREEMDE
Drie maanden (dagelijks verzonden). . . . . fr. 6.75

Bekendmaking

...an de gemeente Zwijnaerde op welker gebied eene telefoongeleiding door tamelijke afrukking van den draad vernield werd, is door vonnis van het Leger-Opperkommando eene dwangboet van 10.000 Mark opgelegd geworden.

Dit brengt ter openbare kennis

De chef van 't Burgerlijk Beheer,
v. Keudel
Regeeringsraad.

KWAADSPREKERIJ

Een vriend van Aalst deelde ons onlangs mede dat al de onderstandscomiteiten, hetzij voor voeding, kleeding of wat ook, verdacht werden van oneerlijkheid.

Men beweerde malgré bongré dat al de leden dier comiteiten eenvoudig zakkenvullers waren.

Zonderling genoeg liepen die praatjes bij voorkeur onder de handeldrijvende burgers. en waren zij 't onderwerp der gesprekken in burgercafés.

Een altijd terugkeerend argument was dat men die welweters niet zou wijsgemaakt hebben dat er op den aankoop van voedsel, kleederen, brandstof enz., geen profijtjes gedaan werden, of percenten teruggekeerd werden.

De heeren uit het koffiehuis « De vuile tong » deden een trok aan hunne lange pijp, bliezen den rook in dwarrelende kringetjes uit hunnen mond en blikten wijsgeerig naar het plafond, terwijl zij wijsgeerig besloten : Ja ja, wij weten er alles van!

Wij halen deze feiten aan omdat zij niet alleen in Aalst voorvallen, maar zelfs in Gent en zeker wel overal.

De edelste inzichten, den grootsten iever, de meeste opoffering, tijd en moeite, alles kosteloos besteed, worden in de huidige wereld in twijfel getrokken, brutaal geloochend of valschelijk voorgesteld.

Hoe wil men dat het anders weze?

Wat opoffering kan er steken in menschen die maar een levensdoel, maar een ideaal hebben : dat is van zoo rijk mogelijk te worden in den kortst mogelijken tijd.

En het is verstaanbaar dat zij die in deze gedachtenrichting verkeeren, niet kunnen aannemen en zelfs niet kunnen denken dat er nog menschen zijn die handelen uit grootmoedigheid, uit liefde tot hunnen evenmensch.

Zoo iets is boven hun egoïsten begrip.

En dan alles nog kosteloos doen, maakt dat aan de ganzen wijs ; men dient onzen lieven Heere voor niets nog niet.

—

Zijn de burgerlijke leden van al die verschillende Comiteiten, — aan wie wij openlijk hulde brengen voor hunne schoone medehulp, — niet voor een deel de schuld van den laster en de verdachtmakingen, waarmede men hen nu bejegent?

Wij meenen het wel! Vergeet niet dat er socialisten zetelen in deze comiteiten. Is zoo iets gepermitteerd? Is dat niet in strijd met al de begrippen van deftigheid, welvoeglijkheid en eerlijkheid?

Vroeger, over een veertigtal jaren, was dat zeker niet denkbaar.

Een socialist was een luiaard, een oproerige, een moordenaar en een dief.

Onze vriend Anseele had percenten op de bloem, Van Beveren rekende toe op zijn schilderwerk en zij hadden alle beiden eigendommen in... Holland...

De socialistische onderofficieren als Frans Van Gysegem, Jan Foucart, enz., hadden natuurlijk ook een deel van den buit, zij paartten mede ; kortom, in al onze instellingen werd er gestolen en toch groeiden zij boven het hoofd der lasteraars.

De sociale vervorming die wij wilden, was niets anders dan eene groote dieverij, gepleegd met geweld.

Aldus werden wij bejegend en geschuwd.

Zekerlijk is dat nu veel veranderd ; men durft ons ten minste openlijk die verwijten niet meer toesturen. Zij hebben overigens geen vat meer op het volk en missen dus hun effekt.

De werklieden zouden terecht antwoorden : van een dief verweten is gauw vergeten.

Maar wij mogen niet vergeten dat wij in oorlogstijd leven, dat wil zeggen in een tijdperk waarin al de slechte driften, al de gevoelens van haat en woede als van zelfs opgewekt worden.

Ook de socialistenverachting komt boven en, zonder rekening te houden dat ze hunne eigene klas treffen, gaan de lasteringen hunnen gang.

Wij zouden kunnen zeggen : Loontje komt om zijn boontje. Wij doen het niet, en verdedigen de burgers die met en naast ons werkzaam zijn aan het schoon en verdienstelijk werk van de noodlijdenden te helpen in deze droeve tijden.

En wij doen aan allen inzien, hoe moeilijk het is het oud en diepingewortteld onkruid uit te roeien, in de hoop dat het zal helpen om ten minste geene nieuwe tingels meer te zaaien.

F. H.

DE BACTERIEN

Voordracht gehouden in « Ons Huis » op Donderdag 20 Mei, door den Heer dokter A.-J.-J. Vandevelde

Geachte Toehoorders en Toehoordsters,

Vooraleer aan net eigenlijk onderwerp mijner voordracht te komen, wil ik eerst en vooral drie namen op het bord schrijven namelijk : Van Leeuwenhoek (Hollander). geboren in 1632, gestorven in 1723 ; Spallanzo (Italiaan) geboren in 1729, gestorven in 1799 en van Pasteur (Franschman) geboren in 1822 en gestorven in 1895. Deze drie namen zijn deze van beroemde mannen en vertegenwoordigen om zoo te zeggen de geschiedenis der ontwikkeling van de microbenleer of bacteriologie. Over drie mannen wil ik niet verder uitbreiden gezien den beperkten tijd ik heb om te spreken en ook omdat ik hier niet gekomen ben om u de geschiedenis der bacteriologie te vertellen. Ik voeg er enkel bij dat zooals u ziet de cerste geleerde 30 jaar is geworden, de tweede 70 en de derde 73. Waaruit ik besluit dat het menschdom verzwakt zooals de geleerden het ons reeds lang vertellen.

Ik kom nu tot mijn onderwerp en begin met u een toestel te toonen dat aan de microbenleer oneindig veel diensten bewijst. 't is te zeggen de microscoop. Onder dat apparaat kenden wij niets van microben of bacteriën. Ik heb hier voor u een ouden miscroscoop van vóór 150 jaren en eene moderne. Zooals u ziet verschillen zij oneindig van elkander voor wat hun buitenste bouw betreft. De eerste is in hout, de tweede in koper. Inwendig zijn zij beiden voorzien van vergrootglazen die ons toelaten een voorwerp te onderzoeken honderde malen vergroot.

Wanneer de microscoop was uitgevonden werd dadelijk de aandacht gevestigd op de in onthinding verkeerende vloeistoffen. Men vond daar het meest belangrijke in voor wat de microbenleer betreft. Het is een feit dat al wat vuil en walgwekkend is het den bacterioloog het meeste aantrekt. Het is nu alzoo op de wereld dat iets dat de eenen niet begeert de andere op verzot is. Juist zooals de vliegen verzot zijn op de dierlijke uitwerpselen. In die in verrotting verkeerende vloeistof zag men veel, men zag er oneindig vele kleine diertjes zich in bewegen en vermenigvuldigen. De zaak was nu te weten van waar deze kleine wezens kwamen. Welnu Spallanzo, de tweede naam hier, beweerde dat die diertjes uit de lucht kwamen. Tusschen haakjes gezegd van Leeuwenhoek, de eerste naam dus, heeft de microscoop uitgevonden. Men kende dan nog den naam van bacteriën niet, men sprak van kleine organismen. Het spreekt van zelf dat de geleerden van dien tijd zich in twee kampen splitsten. De eene waren voor de theorie van Spallanzo, de anderen verklaarden er zich volkomen tegen. Deze laatsten beweerden dat deze diertjes zich daar bevonden door eene bijzondere vervorming en aan die nieuwe theorie heeft men den naam van zelfwording gegeven. Spallanzo heeft bewezen dat die theorie niet bestond wat niet belet dat men tot Pasteur moet opklimmen om er het einde van te zien.

Pasteur heeft met proefnemingen bewezen dat de zelfwording niet bestaat. Dat heeft hij gedaan met een bijzonder toestel, kolf van Pasteur genaamd. Het is een glazen ballon voorzien van twee glazen buisjes. Hij heeft niet alleenlijk met een enkel kolf gewerkt maar met honderden en zoolang gewerkt tot iedereen overtuigd was.

Die kolven kan men vergelijken met bommen. Men werpt de bommen naar den vijand zoolang hij niet verdwenen is. Pasteur deedt het zelfde met zijne kolven. In zulke ballon doet men nu bouillon, deze zal zooals u allen weet na zekeren tijd bederven. Hier in deze ballon ziet gij bouillon, goeden bouillon en niet troebel zooals men zich zou kunnen voorstellen. Hier is hij helder, dat moet zoo zijn want die beestjes, de microben, zijn moeilijke diertjes, zij wenschen zich ergens te vestigen daar waar het goed is en zij zich goed kunnen verzorgen. Maar wanneer men nu in die kolf alles laat koken dan wordt er de lucht uitgejaagd en de levende organismen door de warmte worden gedood. Zelfs de levende wezens die zich op den wand bevinden worden door de heete dampen schadeloos gemaakt. De opening van een der glazen buisjes stopt men nu bij middel van een propje watte welke men door eene vlam heeft laten gaan om zoodoende de zich daarop bevindende microben te dooden. Op deze wijze kan de bouillon welke zich in de ballon bevindt oneindig lang bewaren. De theorie van de tegenstanders van Spallanzo werd aldus bepaald weerlegd. Door die handelwijze immers waren alle kiemen der lucht gedood en geen enkel kon zich verder ontwikkelen ; dus besloot Pasteur gezien de lucht welke zich nog in den ballon bevindt kiemvrij is en de bouillon niet bederft, zoo moet de bederving door de microben veroorzaakt zijn door de zich in de lucht bevindende organismen. En inderdaad wanneer hij van een aantal kolven de prop watte verwijderde en er vrij de lucht in liet, dan bedierf de bouillon welke zich juist in die kolven bevond.

Dat is nu gansch de basis van de bacteriologie. Dus wij mogen nu bepaald aannemen dat die organismen zich in de lucht bevinden en men kan er zich van overtuigen wanneer men een zonnestraal in eene donkere plaats aanschouwt, dan ziet men ontelbare kleine stofdeeltjes in die lucht beschenen door die zonnestraal, ronddwarrelen. Nu tusschen die stofdeeltjes bevinden zich die bederf aanbrengende organismen.

Na de proefneming rees nu de vraag op wanneer de bouillon niet bedierf dan zal men er ook geene levende organismen in vinden. Inderdaad, de verdere miscroscopische onderzoekingen bewezen dat zulk een bouillon oneindig langen tijd bewaard. Dit bewijst de flesch bouillon welke men in het stedelijk laboratorium bewaart en nog altijd onbedorven en helder is en bereid is geweest op 22 September 1887, dus 28 jaar geleden.

De bacteriologie nu is niet de studie om de microben te zien maar wel om ze te bestrijden, ze af te zonderen of beter ze in zuiveren toestand te bekomen. Ik heb u reeds gezegd dat de bacteriën uiterst kleine organismen zijn. Om u een gedacht te vormen over hunne kleinheid zal ik u zeggen dat een kubiek centimeter of het duizendste deel van een liter een millioen microben kan bevatten en nog gansch helder kan zijn. Men onderzoekt de mikroben met bijzonder sterke microscopen. Met een vergrooting van 500 maal ziet men enkel een puntje en dan nog twijfelt men of het een microob is. Men werkt gewoonlijk met eene vergrooting van 1200 maal, dikwijls gaat men tot 2000. De bacterien zijn kleine planten. Lang heeft men geredetwist of het planten of diertjes waren. Zij behooren tot den groep der zwammen of kampernoeljen. Wanneer men ze microscopisch onderzoekt dan ziet men hen onder den vorm van een bolletje of staafje, dikwijls met haartjes bezet, dit belet niet dat zij nog zeer ingewikkeld zijn en over de kleine diertjes is er reeds zooveel geschreven dat men gemakkelijk de gansche boekerij hier zou mede kunnen vullen.

Hun grootste gevaar steekt in hunne snelle ontwikkeling. Een klein celletje in gunstige voorwaarden geplaatst, kan zich tot twee nieuwe splitsen in een tijdverloop van 15 minuten. Deze twee nieuwe cellen na 15 minuten splitsen zich in 4 anderen en na 45 minuten hebben we reeds 8 cellen. Men kan zich aldus gemakkelijk rekenschap geven over hunne ontwikkeling na 24 uren. Gelukkig voor ons, zij verkeeren niet altijd in gunstige voorwaarden, en die gunstigheid verminderd zelfs alle dagen dank aan de wetenschap, die altijd nieuwe wapens vindt om de microben te bestrijden en we mogen ons reeds over de bekomen uitslagen verheugen. Inderdaad de pest- en choleragevallen zijn uiterst zeldzaam.

De vloeistof welke de bacterioloog gebruikt om de diertjes af te zonderen is de bouillon. Deze wordt bereid met vleesch, gefiltreerd, in fleschjes gebracht en gesteriliseerd. Daartoe worden de fleschjes in een soort korf geplaatst en boven kokend water gebracht in een ketel. Men laat het water een twintigtal minuten koken en men bekomt kiemvrije bouillon. Hetzelfde wordt gedaan tegenwoordig met de melk, en vele personen kweeken op deze manier hunne kinderen op met gestereliseerde melk, tot het genoegen der ouders en tot welzijn van de kinderen Door deze manier van handelen zijn de kansen van besmetting verminderd.

Men kan ook iets b.v. een voorwerp steriel maken door het te flamberen, 't is te zeggen het voorwerp enkele malen in eene vlam over en weer laten gaan of het toestel in de vlam brengen.

De voedingsbodems waarop men de microben afzondert, zijn vast of vloeibaar. Hun voornaamste bestanddeel is gelatine, gelose of agar. Gelatine is van dierlijken, de gelose van planten oorsprong.

Veronderstellen wij nu dat we in zulk een bouillon een druppel besmet water mengen. De microben in gunstige voorwaarden zijnde, zullen zich ontwikkelen en aanleiding geven tot ontelbare nieuwe microben. Den bacterioloog zal het moeilijke zijn te bepalen hooveel microben-moeders in het druppeltje water waren. Om ze te tellen, gaat hij op de volgende manier te werk : Hij neemt vaste bouillon welke hij door warmte vloeibaar maakt, daarin mengt hij het druppeltje water en koelt nu het glazen doosje waarin zich dat alles bevindt, vlug af. De bouillon wordt vaster en de microben zijn aldus onbeweeglijk gemaakt, zij kunnen zich niet meer verplaatsen. Wat doen zij nu? Zij vermenigvuldigen zich, maar de microben-kinders blijven in de omgeving van de microben-moeders. Wanneer die ontwikkeling een zekeren tijd zich voortgezet heeft, zal de bouillon zekere vlekjes vertoonen. Deze vlekjes zijn veroorzaakt door die vastliggende microben en worden koloniën genoemd. Deze koloniën kunnen geteld worden en vertegenwoordigen het getal organismen bevat in een druppel water.

Wil de bacterioloog nu eene bepaalde soort organismen voortkweeken, dan zal hij eene kolonie daarvan uitnemen bij middel van een ontsmette platinedraad en ze in de bouillon mengen. In deze laatste bouillon verkrijgt men nu iets anders dan die bepaalde microben-soort.

De heer spreker toont ons zulk een glazen doosje waarvan de gelatine in blauw is gekleurd en waarop wij elf koloniën onderscheiden.

Hierna toont de Heer Dokter Van de Velde ons verscheidene glazen buisjes, inhoudende verschillige microben-culturen. Onder anderen eene roode soort welke zekere ziekten van het bier veroorzaken. Gele bacteriën — en eene zekere kultuur van bacteriën die historisch mogen genoemd worden. Inderdaad, zij hebben de eigenschap op zekere stoffen en onder anderen op de hosties roode vlekken te doen ontstaan. Vandaar het bijgeloof dat op de hosties heilig bloed te voorschijn kwam, voornamelijk omdat deze verschijnselen op zekere bepaalde tijdstippen zich voordeed. Dit verschijnsel werd zelfs vroeger bij de bijgeloovige menschen uitgebuit. De naam van deze bacterie is Bacillus prodigiosus.

Daarna zien wij nog verscheidene andere bacteriën, waaronder deze van den typhus.

Wat nu de strijd tegen de microben aangaat, wij kunnen dat altijd met goed gevolg doen. Er bestaan ontsmettingstoffen en wij mogen gerust zeggen dat, wanneer iemand eene besmettelijke ziekte heeft gekregen, het bijna altijd aan eigen schuld te wijten is. Ook gaan de algemeene belangen voor de bijzondere, hoe onaangenaam zij dikwijls ook zijn, b.v. het sluiten van scholen, het verbranden van kleedingstukken, enz.

Voor te sluiten roept de heer spreker onze aandacht nogmaals op de drie genoemde geleerden van bij het begin zijner voordracht. In de school, zoo zegt hij, leert men de geschiedenis aan de kinderen op zulke manier, dat zij die het meest gemoord en gebrandsticht, die het meest de ellende over een volk verspreid hebben, als zekere helden in de oogen onzer kinderen schijnen, terwijl de ware weldoeners der menschheid, zij die buiten elk persoonlijk belang hun leven ten pande stelden en het zelfs offerden, onbekend blijven of zijn gebleven. Ik heb dus een plicht vervuld met drie zulker weldoeners van het menschdom te hebben leeren kennen en hen hulde te hebben gebracht. (Langdurige en geweldige toejuichingen).

Deze prachtige en hoogst belangrijke voordracht werd door een zeer talrijk publiek bijgewoond. De voorzitter, instemmende met de laatste woorden van den Heer Dokter Vande Velde, kon dan ook niet nalaten laatstgenoemden warm te bedanken voor hetgeen hij ons volk geleerd heeft. E. A.

ERRATA. — In het artikel **« Over het Reglement van den Nationalen Onderstand »**, in ons nummer van Maandag verschenen (1ste bladzijde), zijn onder de namen der leden van het lokaal Comiteit verscheidene drukfouten geslopen :

1. Delarey moet zijn : Delaruye.
2. Jozef Neyt moet zijn : Jozef Nève.
3. Camille Huyshauwers moet zijn : August Huyshauwers.

—

In het artikel **« Een rechtskundig hureel van documentatie »** enz. (2e bladzijde), is een paar malen sprak van Mr Bansart, advokaat. Dit moet zijn : Bausart.

Europeesche Oorlog

In West-Vlaanderen en in 't Noorden van Frankrijk

—

Officieele telegrammen :

Uit Duitsche bron

Froot Hoofdkwartier, 23 Mei 1915.

Westelijk oorlogsterrein.

Bij Givenchy zijn handgemeen-gevechten, die voor ons gunstig verloopen nog aan gang Verder zuidelijk werden Fransche aanvallen aan den steenweg van Béthune-Lens en op den bergrug der Loretto-hoogte afgewezen. Dicht noordelijk van Ablain geluckte het den vijand door den reeds gemelden nachtelijken aanval in een klein deel van onze voorste loopgraaf voet te vatten. Zuidelijk van Neuville wonnen wij door een aanval wat terrein, namen 90 Franschen gevangen en maakten twee machiengeweren buit.

Tusschen Maas en Moezel hadden weerom heftige artilleriegevechten plaats.

Een aanval van den vijand in 't Priesterwoud werd **afgeslagen.**

Oostelijk oorlogsterrein.

In de streek Szawle vielen wij de Russischen noordervleugel aan en versloegen hem. 1600 gevangenen en zeven machiengeweren waren den buit. Vijandelijke tegenaanvallen in de nacht mislukten. Aan de Dubissa werden sterke Russische nachtaanvallen afgewezen ; 1000 gevangenen namen wij.

Ook zuidelijk van den Njemen mislukte een vijandelijke nachtaanval ten noorden van Pilzwiszki.

Zuidoostelijk oorlogsterien.

Niets nieuws.

Opperste Legerbestuur.

—

Groot Hoofdkwartier, 24 Mei 1915.

Westelijk oorlogsterrein.

Meerdere nachtelijke Engelsche aanvallen tusschen Neuve Chapelle en Givenchy evenals Fransche aanvallen op de noorderhelling der Lorettohoogte bij Ablain en noordelijk en zuidelijk van Neuville werden onder zware verliezen voor den vijand, die bovendien 150 gevangenen liet, afgeslagen.

Tusschen Maas en Moezel duren de artilleriegevechten voort. In 't Priesterwond leden de Franschen bij een vernieuwden gevolgloozen aanval verliezen.

Oostelijk en Zuidoostelijk oorlogsterrein.

Onveranderd.

—

Uit Fransche bron

PARIJS, 22 Mei. (Havas.) Officieele mededeeling van heden namiddag, 3 uur :

De aanvullende verslagen leggen nadruk op het belang van den tegenslag, dien de Duitschers bij hunnen aanval in den nacht van 20 op 21 dezer ten noorden van Ypren geleden hebben.

Daar het weer beter geworden is, hebben de Fransche troepen op de zuidelijke helling van de Lorette-hoogte eenen aanval gedaan

Zij hebben zich meester gemaakt van de Duitsche veldversterkingen, genaamd la Blanche Voie (de Witte Weg), gelegen op den drempel van de vijf uitloopers van den Lorette-berg, welke de Duitschers nog gedeeltelijk bezet hielden.

In den nacht van 21 op 22 Mei hebben de Duitschers verscheidene tegenaanvallen gedaan, die afgeslagen zijn.

De Franschen hebben bovendien het gedeelte van Ablain St-Nazaire veroverd, dat de stellingen van de Blanche Voie met het noordelijke uiteinde van het dorp, waar de Duitschers nog zijn, verbond.

De Duitschers hebben op het succes van de Franschen geantwoord met een zeer hevig bombardement. Zij ondernamen echter geenen tegenaanval.

Verder was de dag aan het front kalm.

—

PARIJS, 22 Mei. (Reuter.) Officieel bericht van dezen avond :

« De Engelschen hebben een krachtigen aanval ten noorden van La Bassée afgeslagen.

» Niettegenstaande eene heftige beschieting door de Duitschers hebben wij in het dorp Ablain nog meer huizen vermeesterd. »

—

Uit Engelsche bron

LONDEN, 22 Mei. (Reuter.) Maarschalk French meldt : Ten noord-oosten van

Festubert is gisteren avond een hevig artilleriegevecht geleverd. Ook zijn er schermutselingen tusschen infanterie-troepen voorgekomen.

Ten zuiden van La Quinque Rue hebben wij opnieuw vorderingen gemaakt.

LONDEN, 22 Mei. (Reuter.) De ooggetuige in het Engelsche hoofdkwartier schrijft over den strijd bij Yperen:

Op 13 Mei werd de strijd voortgezet. Het geschut deed zich nog krachtiger hooren dan tevoren, vooral tusschen Yperen en de wegen van St-Julien en Meenen.

De Duitschers voerden een krachtigen infanterie-aanval, ondersteund door geschutvuur, tegen onze stellingen ten Noorden van Wieltje uit. Onze linie werd tijdelijk doorbroken, doch een onmiddellijk daarop ondernomen tegenaanval wierp de Duitschers terug. Onderwijl werd de linie hersteld.

Tusschen Verlorenhoek en Yperen en den spoorweg naar Roulers had onze linie een nog zwaarder geschutvuur te doorstaan. De vijandelijke infanterie heeft hier toch geen aanval met groote strijdkrachten ondernomen. Een tegenaanval onzerzijds stelde ons in 't bezit van vroeger door de Duitschers genomen loopgraven.

Dien nacht hebben wij onze linie hersteld op korten afstand achter de loopgraven die Donderdag door den vijand waren vernield. De volgende dag ging rustig voorbij. Wij maakten daarvan gebruik om onze gewonden weg te voeren.

Voor een korte wijle eindigde hiermede de drieweeksche slag bij Yperen, die van 22 April af met tusschenpooze had geduurd.

Den 15den des avonds te half-twaalf hebben wij den aanval hervat tusschen Richebourg en Festhubert. Sedert den 9en waren alle vijandelijke verdedigingswerken in deze streek aan een uiterst nauwkeurig gericht vuur onderworpen. De vijand was op zijn hoede. Op 't oogenblik dat onze mannen de loopgraven verlieten, werd de hemel door vuurpeilen schitterend verlicht tot in een wijden omtrek. De opmarsch van onzen uitersten linkervleugel werd gestuit. Velen werden doodgeschoten terwijl zij tegen de wanden van de eigen loopgraven opklommen. Op den rechtervleugel ging het beter. Het linkergedeelte kwam tot voorbij de eerste linie loopgraven en het centrum en rechtergedeelte nestelde zich weldra in de tweede linie.

Een tweede aanval werd uitgevoerd ten Noorden van Festhubert op Zondag ochtend.

Onze pogingen om den vijand in te sluiten zijn mislukt.

Afdeelingen met handgranaten hebben nóg eenige vorderingen gemaakt.

* * *

Aan de Russisch-Poolsche-Galicische grens

Uit Oostenrijksche bron

Oostenrijksche ambtelijke meldingen.

WEENEN, 23 Mei 1915. — Ambtelijk wordt gemeld:

In den algemeenen toestand is geene wezenlijke verandering gekomen.

Russische aanvallen ten oosten van Jaroslau en aan den boven Dnjester, werden tot hiertoe onder groote verliezen voor den vijand afgewezen.

Evenzoo mislukte een nieuwe poging der Russen bij Bojan om ten oosten van Czernowitz over den Pruth te komen.

Bij een gevecht in 't Bergland van Kielce werden 1800 gevangenen ingebracht.

Oostenrijksche ambtelijke meldingen:

WEENEN, 24 Mei 1915. — Ambtelijk wordt bekend gemaakt:

Noordoostelijk oorlogsterrein:

De algemeene toestand is over 't algemeen onveranderd. De gevechten in Midden-Galicië duren voort.

In de gevechten der laatste dagen werden in 't bergland van Kielce totaal 30 officieren en 6300 man gevangen.

Zuidwestelijk oorlogsterrein:

Na intrede van den oorlogstoestand zijn op enkele punten der Tiroolsche grens kleine gevechten begonnen.

In het kustlandsche grensgebied heeft zich Italiaansche kavallerie bij de grensplaats Stassoldo getoond.

* * *

De strijd om de Dardanellen

Uit Engelsche bron

LONDEN, 22 Mei. (Reuter.) Over de krijgsverrichtingen aan de Dardanellen wordt meegedeeld: De Fransche en Britsche strijdkrachten hebben hunne stellingen bevestigd. Alle aanvallen der Turken zijn afgeslagen.

De oorlog tusschen Italië en Oostenrijk-Hongarije

ROME, 23 Mei. (Havas.) De koning heeft het besluit geteekend, waarbij de algemeene mobilisatie van de strijdkrachten te land en te zee in het koninkrijk en de opvordering van alle voertuigen en dieren, die voor transport dienen, wordt gelast.

ROME, 23 Mei. (Reuter.) Naar de «Messagero» vernoemt, heeft de hedenavond gehouden ministerraad de oorlogsverklaring aan Oostenrijk-Hongarije opgesteld.

ROME, 23 Mei. (Reuter.) De koning heeft de wet waarbij aan de regeering in geval van oorlog en voor den duur van den oorlog buitengewone bevoegdheden worden verleend, bekrachtigd.

LONDEN, 23 Mei. (Reuter.) Reuter's berichtgever op de Zwitsersch-Italiaansche grens meldt, dat von Bulow en de Pruisische en Beiersche gezant bij het Vatikaan binnenkort te Lugano worden verwacht.

LONDEN, 23 Mei. (Reuter). Reuter's berichtgever op de Zwitsersch-Italiaansche grens meldt, dat er in Italië groote bedrijvigheid heerscht om hospitalen in te richten. De hertog van Aosta heeft zijn paleis te Turijn ter beschikking van het Roode Kruis gesteld.

Een commissie, waarin alle dames van de koninklijke familie en ook prinses Yolanda, de oudste dochter van den koning, zitting hebben, is onder leiding van de koninginmoeder bezig om kleederen en geschenken aan de troepen te geven als zij te velde trekken.

WEENEN, 23 Mei. (Korresp. Bureau): Het «Fremdenblatt» schrijft: Italië heeft tot den oorlog besloten. Oostenrijk-Hongarije (O.-H.) wilde de breuk met Italië vermijden, welks aanspraken echter opzettelijk zoo hoog waren gesteld, dat ze onaanneembaar waren. De bevolking van O.-H. heeft zonder uiterlijke teekenen van verbittering te geven de heftige beweging in Italië verdragen. Slechts in besloten kringen kon men te hooren krijgen, hoe diep het volk er door was getroffen, dat in den ontzaggelijken strijd, dien wij en Duitschland gedwongen zijn te strijden, ons zwaard wellicht ook zou moeten dienen tot verweer tegen den voormaligen bondgenoot.

Thans, nu men te Rome, om ons tot zelfs Slavische en Duitsche landstreken te ontrukken, onder gejuich en zonder schaamte zijn woord breekt en zijn onderteekening verloochent, zullen wij ons — vertrouwende op onze niet te verlammen veerkracht, op onzen dapperen bondgenoot, op het staalblanke recht van onze zaak, en door ons steunen op onze missie in de wereldgeschiedenis — ook tegen den overval van onzen woordbrekenden bondgenoot weten te verdedigen.

WEENEN, 23 Mei. (Korr. Bureau). Volgens het «Fremdenblatt» zijn in tal van Italiaansche steden, bijv. in Genua, Bari, Catania, Molfetta, Brindisi en Ancona de wapenschilden der consulaten met steenen en inktpotten bestookt. De vensters in het consulaat te Bari zijn bijna alle vernield. In Molfetta hebben betoogers het wapenschild afgerukt, de vlaggestok van het gebouw gehaald en er de Italiaansche vlag op gezet. Het wapenschild is, na in triomf door de stad te zijn gedragen, in zee geworpen.

In Brindisi is de Oostenrijksch-Hongaarsche onder-consul uitgejouwd.

BERLIJN, 23 Mei. (Wolff.) Uit Chiasso aan het «Berliner Tageblatt»: De «Idea Nazionale» deelt mede dat de Italiaansche regeering op 25 April een verbintenis heeft geteekend om binnen een maand aan de zijde van de drievoudige entente aan den oorlog deel te nemen.

Daarvoor is aan Italië, Trentino, Triëst, Istrië, Dalmatië, erkenning van de bezetting van Walona en van zijn belangen in Zuid-Albanië, verder de vrije hand in de Adriatische Zee, grenswijzigingen in Tripoli zoowel aan den kant van Tunis als van Egypte en stukken van Klein-Azië beloofd.

Italië heeft zich volgens de «Idea Nazionale» ook aangesloten bij de overeenkomst van 4 September, volgens welke geen der geallieerde afzonderlijk vrede mag sluiten.

BERLIJN, 23 Mei. (Wolff.) Uit Chiasso aan 't «Berl. Tagebl.»: Het Italiaansche ministerie van marine maakt bekend, dat de scheepvaart in de Adriatische Zee is geschorst.

BERLIJN, 23 Mei. (Korr. Norden.) De stadhouder heeft de gemeentebesturen der steden Trente en Roverto, welke plaatsen de hoofdtoegangen tot Italiaansch Tirol vormen, ontbonden en den advokaat dr. von Bertolini met de leiding der stadsaangelegenheden van Trente belast. Aan den tegenwoordigen burgemeester baron Malfatti is het bestuur der stad Roverto opgedragen.

Italië heeft aan Zwitserland verzocht, de belangen van Italiaansche onderdanen in Duitschland op zich te nemen. De Bondsraad heeft toegestemd.

Van Fransche zijde wordt gemeld, dat de paters Ehrle en Haagen, directeuren van de bibliotheek en het observatorium op het Vatikaan, evenals alle andere Duitschers en Oostenrijkers in dienst van het Vatikaan, op verzoek van den paus uit Rome zullen vertrekken.

Onwederroepelijk besluit

LUGANO, 23-5-15: Gisteren, om 10 ure 's morgens, legde de minister-president Salandra aan den ministerraad den tekst der oorlogsverklaring aan Oostenrijk-Hongarije voor, welk in den loop van den dag door den koning onderteekend zal worden.

Tijdens de betoogingen van gisteren te Rome, betuigde de koning door zijn verschijnen in oorlogsuniform op het balkon van het Paleis, en door het toeroepen aan het volk van: «Ev viva l'Italia!» en door zijne aanspraak aan den gemeenteraad, dat de oorlog onwederroepelijk doorgaat.

Sluiting der Hoogescholen

LUGANO, 23-5-15: De rektor der Hoogeschool van Rome deelde mede dat na Sinxen de Hoogescholen gesloten worden. De examen zullen onmiddellijk na Sinxen plaats hebben.

De drukpers

LUGANO, 23-5-15: Geen enkel journalist zal gedurende den oorlog in 't Hoofdkwartier, dat te Padua zal gevestigd worden, mogen verblijven.

LUGANO, 23-5-15: «Idea Nazionale» schrijft dat de 24 Mei als eerste dag der mobilisatie zal mogen aanzien worden.

De oorlogsverklaring van Italië

BERLIJN, 23 Mei. (Wolff.) — Zooals wij reeds meldden heeft de Italiaansche regeering door haren gezant, hertog van Avarna aan de Oostenrijksche regeering de oorlogsverklaring laten overbrengen.

De Duitsche regeering heeft daarop te kennen gegeven dat de Duitsche gezant vorst Bülow Rome terzelfdertijd met den Oostenrijkschen gezant Baron Macchio zou verlaten.

Italië en Turkije

ATHENE, 21 Mei 1915. — Uit diplomatische bron vernam Embros, dat de Italiaansche regeering voor de Dardanellenoperatie der verbondenen ongeveer 80.000 man zal stellen en de operatie ook met ene vlootafdeeling ondersteunen. De troepen zouden reeds in Egeïsche zee zijn.

Oorlogsmaatregelen in Oostenrijk

W. T. B. — WEENEN, 23-5-15. — De keizerlijke verordening verschenen in de «Wiener Zeitung» van 23 Mei, verklaart de gebieden Tirol-Vorarlberg, Salzburg, Steiermark, Kärnten, Krain, Görz, Gradiska, Istrien evenals Triest als oorlogszonen, onder 't beheer van den opperbevelhebber der oorlogsoperaties tegen Italië. Eene verordening van 't ministerie van binnenlandsche zaken verbiedt de in Italië verschijnende periodieke drukschriften.

De keizer Frans-Jozef ontbond den gemeenteraad van Triest, en liet het bestuur over aan den staathouder van 't kustland.

TRIEST, 23-5-1915. — Op bevel van den staathouder van Triest is de gemeenteraad der stad Görz ontbonden.

De tekst der oorlogsverklaring

WEENEN, 23-5-1915. — Ziehier de officieele tekst der oorlogsverklaring van Italië aan Oostenrijk:

Weenen, 23 Mei 1915. — Op 't bevel van zijne majesteit den koning, van zijn heerscher, heeft de ondergeteekende koninklijk Italiaansche gezant de eer, aan zijne Excellencie den heer Oostenrijksch-Hongaarschen minister van 't Buitenland volgende mededeeling te overhandigen: Op 4 dezer maand werden aan de K. en K. regeering de zwaarwegende gronden bekend gemaakt, weshalve Italië in 't vertrouwen op zijn goed recht zijn verbondsverdrag met Oostenrijk-Hongarije, dat door de K. en K. regeering geschonden werd, als nietig en van nu af aan werkingsloos verklaart en zijne volle vrijheid van handelen in dit opzicht wederverkregen had. Vast besloten, met alle middels, waarover zij beschikt, voor de verdediging der Italiaansche belangen en rechten zorg te dragen, kan de koninklijke regeering zich niet aan haren plicht onttrekken tegen elke tegenwoordige en toekomstige bedreiging, met het doel der vervulling der nationale strevingen, die maatregelen te treffen, welke haar de gebeurtenissen voorschrijven. Zijne majesteit de koning verklaart, dat hij zich van morgen af als in oorlogstoestand met Oostenrijk-Hongarije bevindt.

De ondergeteekende heeft de eer, aan zijne Excellencie den heer minister van 't Buitenland gelijktijdig mee te deelen, dat nog heden aan den K. en K. gezant in Rome de passen zullen gegeven worden, en hij zou zijne Excellencie dankbaar zijn, als hij de zijne wilde overgeven.

(Get.) **Hertog von Avarna.**

WINT LEZERS VOOR «VOORUIT»!

OP ZEE

De duikboot- en mijnoorlog

LONDEN, 22 Mei. (Reuter.) Het zeilschip «Glenholm», van Liverpool, is gisteren 15 mijl ten Z.-W. van Berchaven getorpedeerd. De bemanning is gered.

(De «Glenholm» mat 1804 ton en was bestemd van Iquique naar Falmouth.)

Op een mijn geloopen

LONDEN, 22 Mei. (Lloyds.) Het Noorsche stoomschip «Maricopa», van Port-Arthur naar Rotterdam, is op 3°20' O.L. en 55° N.B. op eene mijn geloopen. Bijstand is niet gevraagd.

In het Buitenland

In Engeland

«Daily Mail» en «Times» tegen Kitchener

LONDEN, 23-5-15: De persveldtocht tegen Kitchener door den «Daily Mail» en «Times» ondernomen, heeft voor gevolg gehad dat gisteren een 1500tal leden der Londensche Beurs de «Daily Mail» kochten en verbrandden.

«Daily Mail» en «Times» zijn den eigendom van Lord Northcliffe, en het is hier een persoonlijken haat vanwege deze bladen tegen Kitchener.

Al de overige bladen, te beginnen met «Daily Telegraph» tot «Daily News», keuren den persveldtocht van «Daily Mail» en «Times» ten strengste af.

Churchill

LONDEN, 23-5-15: Churchill, volgens de laatste meldingen, zal geen minister meer zijn. De volle verantwoording van den val der liberale Regeering valt op Churchill neder.

* * *

In Frankrijk

Socialist, onderstaatssekretaris aan het departement van oorlog

Aan het Fransche departement van oorlog is een onderstaats-secretaris aangesteld. De nieuwe titularus is het socialistische Kamerlid Albert Thomas.

De socialistische Kamergroep heeft met algemeene stemmen aan Thomas vergunning verleend om als onderstaats-secretaris op te treden.

* * *

In Roemenië

De neutraliteit

BERLIJN, 23 Mei. (Korr. Norden.) De correspondent van het «Berliner Tageblatt» te Boekarest schrijft:

«Na de beslissing van Italië zijn tal van agenten der triple entente hier heen gekomen om ook Roemenië tot een besluit te bewegen.

» In tegenspraak met alle van die zijde verspreide berichten, onder andere dat eene overeenkomst tusschen Roemenië en Italië bestaat, welke Roemenië verplicht tegelijk met Italië aan den oorlog deel te nemen, benevens de aankondiging dat de kroonraad beslissende besluiten zal nemen, ben ik van bevoegde zijde gemachtigd te verklaren, dat de politiek van Roemenië in geen enkel opzicht aan de beslui-ten van Rome gebonden is. Er is veel meer reden aan te nemen dat koning en regeering de tegenwoordige politiek der neutraliteit zoolang mogelijk zullen handhaven.»

* * *

FEUILLETON VAN «VOORUIT» (17

Jacob van Artevelde

DOOR

Hendrik Conscience

—)o(—

Geeraart Denys stapte tot onder het welfsel der Walpoort en klopte daar ter linkerzijde aan een zwaar deurken. Een Riband hem geopend hebbende, vroeg hij:

— Is Mher Muggelyn, uw koning, hier?

Op het bevestigend antwoord des Ribauds zeide de Overdeken:

— Leid mij tot uwen koning: ik moet hem spreken.

Terzelfder tijd stak hij een geldstuk in de hand des Ribauds, die hem haastelijks langs eene duistere steenen trap naar boven bracht. Hier eene deur openstootende, sprak hij:

— Treed daarbinnen, meester; gij zult er den koning vinden.

De Ribauden-koning zat in het diepe hier kamer bij eene groote ijzeren lamp, op eenen slechten stoel, en was bezig met aan een paar oude beenkousen te naaien. Een zware stoop stond voor hem op eene tafel, en daarbij een ledige glazen beker.

Deze zonderlinge koning droeg op zijn aangezicht de onmiskenbare bewijzen van een woest leven en van overdadige slemperij. Neus en wangen waren hem glanzend rood, als gevlekt en met plaatsen verpurperd; een dierlijke lach, zonder gevoel of fijnheid, zette zijn gelaat iets terugstootends bij, terwijl zijn laag en overhangend voorhoofd, met zijne oogen bijna gansch te verbergen, eene onedele en baatzuchtige slimheid scheen te verraden. Overigens was hij lang van gestalte en zeer sterk van leden.

Zoo haast hij den Overdeken herkende riep hij, zonder zijnen arbeid te verlaten:

— Zie, Mher Geeraart Denys! Wat is er gebeurd dat gij den Ribauden-koning in zijnen hof ter Walpoort komt bezoeken? Neemt eenen stoel en zit neer.

— Welnu, Muggelyn, sprak de Overdeken, het is geschied gelijk gij het mij dezen middag bij de Ketelpoort hebt gezegd.

— Oh, ik wist het wel. Niet waar dat men Hoofdmannen kiezen gaat?

— Inderdaad, — Het zou nog zoo erg niet zijn; maar er zijn eenige onverstandige poorters in Gent die Jacob van Artevelde tot Opperhoofdman willen kiezen! Wat denkt gij van zulke onbegrijpelijke dwaasheid?

— Ah, ah, Mher Denys, het is mij wel gansch onverschillig wie er Opperhoofdman wordt; en mij dunkt dat de Wijze Man misschien beter dan een ander dit ambt vervullen zou.

— Maar Muggelyn, hij is een bloodaard, die bevreesd is en achteruit zal wijken bij het eerste gevaar.

— Zoo! Gelooft gij dit inderdaad!

— Voorzeker; hij heeft daar in de Byloke eene rede gehouden waaruit genoeg blijkt dat hij niet sterk genoeg is om aan het hoofd eener gemeente te staan gelijk de gemeente van Gent.

— Dat moet men eerst zien, Mher Denys; en, in alle geval, wat raakt het mij?

— Hoe, Muggelyn, wat raakt het u? Indien gij overtuigd waart dat men den voorspoed en de vrijheid der gemeente gaat verspelen; indien gij wist dat een heerschzuchtige bedrieger het volk misleidt, om zich zelven boven zijne medepoorters te verheffen, zoudt gij dan niet met verontwaardiging opstaan en werken om het vaderland te redden?

— Ja, Mher Denys, schertste de Ribauden-koning, ik zou toch niet opstaan voordat mijne beenkousen genaaid zijn.

— Neen, neen, hernam Denys, gij spreekt niet uiterharte, Muggelyn. Het vaderland eischt dat alle goede burgers waken en werken om eenen verderfelijken aanslag te doen mislukken, en gij zult ook uwe hulp niet weigeren tot het volbrengen van dien heiligen plicht.

De Ribauden-koning bezag den Overdeken met eenen halven spotlach en antwoordde:

— Ach, Mher Denys, hoe wilt gij den armen koning Muggelyn van vrijheid en eer der stad Gent komen spreken, terwijl hij zijne beenkousen aan 't lappen is en sedert een anderhalf uur voor eene ledigen stoop zit te treuren? De Waard uit *het Hert*, onder 't Belfroot, heeft nog wel een half jaar aan mij te goed; ik heb het reeds beproefd hem met vrijheid en roem en vaderland te betalen; maar de gierige schelm ontvangt die munte niet!

De scherts en onbeschaamde hebzucht, waarmede de Ribauden-koning zijne woorden onthaalde, veroorzaakten Denys eene diepe spijt. Hij had meer begrip en slimheid in Muggelyn verhoopt; nu was hij verstoord daar hij geen middel zag om deze samenspraak te leiden zooals hij het hadde gewenscht.

— Alzoo Muggelyn, sprak hij, is het worde nutteloos, in naam des vaderlands en der vrijheid uwe hulp te verzoeken? Het schijnt dat deze edele woorden geene kracht hebben op uw gemoed?

— Van al de woorden die men spreekt zijn er maar vier meer die ik goed begrijp, antwoordde de Ribauden-koning; het zijn geld, dobbelsteenen, vrouwen en wijn — En voor het eerste wil ik de drie andere er nog bij vergeten, want men kan ze er toch altijd mede komen... Maar, Mher Denys, waarom zoovele omwegen gebruikt tot hetgene gij mij zeggen wilt? Kom, kom, spreek rechtuit, gij zijt toch niet naar mijnen hof ter Walpoort gekomen om mij over zulke onbeduidende dingen te onderhouden?

— Het zij zoo, sprak de Overdeken met spijt, gij zijt geen Gentenaar Muggelyn; dienvolgens moeten u de roem en de voorspoed onzer stad niet zeer diep treffen; met mij is het evenwel anders gesteld. Mijn hart klopt van verontwaardiging als ik zie dat men het geluk zijner geboortestad aan zijne heerschzucht wil opofferen; en ik ben bereid geld noch moeite te sparen om de goede zaak te redden.

— Ik begin te verstaan zeide Muggelyn glimlachend.

— En vermits gij weinig houdt van schoone spreuken, zoudt gij waarschijnlijk uwe hulp niet weigeren, indien er dertig pond aan te verdienen was.

Op het hooren dezer woorden liet Muggelyn van verrassing de beenkousen van zijne knieën vallen, en zijne oogen begonnen ongemeen te blinken.

— Ik heb niet wel begrepen, zeide hij.

— Dertig pond, herhaalde Denys, maar op voorwaarde dat de gemeente gered

— Dertig pond, herhaalde de Ribauden-koning.

— Verdubbeld jaargeld en vierentwintig onderdanen meer! voegde de Overdeken bij zijne eerste belofte, terwijl hij reeds metterdaad eene handvol geld op de tafel legde.

— Dat heet spreken! riep de Ribauden-koning, met blijdschap opstaande en de hand van Denys drukkende. Het is wonder hoe mijn verstand zoo eenskaps kan opengaan; nu versta ik heel goed wat gij wilt. — Laat zien. Men gaat Hoofdmannen kiezen, gelijk ik u reeds dezen morgen heb voorzegd; de Hoofdman die in St-Jansparochie gekozen wordt is Opperhoofdman (1): — zoo is het altijd geweest en zoo zal het nog zijn. — Gij, Mher Denys, gij woont in St-Jansparochie; gij zijt er de rijkste burger, Overdeken der Neringen van Gent, machtig door invloed, maagschap en vrienden; gij zijt bekend om uwe vaderlandsliefde, uwe ballingschap getuigt er van. Diensvolgens zoudt gij naar recht en rede Opperhoofdman moeten zijn; maar, bij ongeluk, woont ook in St-Jansparochie een man, dien gij niet lijden kunt, een schelm, een schijnheilige, een heerschzuchtige bedrieger, een volksverleider, een verrader, een gieriggaard, die Artevelde heet en gevaar loopt van Opperhoofdman te worden gekozen. Dat is het, niet waar, Mher Denys? Ho, ik begrijp de zaak gansch goed!

(1) «De goede lieden van Gent waren te zamen geroepen in hunne wederhoorige parochiën om vijf hoofdmannen te kiezen. De Hoofdman van St-Jans-parochie had het opperbevel der gemeentelijke krijgsmacht onder het opzicht der Schepenen.» P. A. Lenz, bladz. 280.

(Kontinuatie volgt)

Oostenrijk-Hongarie

De landstorm

BOEDAPEST, 23 Mei 1915. (Wolff.) De Staatscourant roept de landstormplichtigen van 19 en 43-50 jaar op. Over hunne uitmonstering en de indeeling voor werkelijken dienst zal later eene beslissing worden getroffen.

De batterij in gevaar

Wij liepen groot gevaar krijgsgevangen te worden gemaakt, zoo vertelt een stukkenrijder in een brief aan zijne ouders, want het was onmogelijk onder zulk vuur de spannen op te halen. Ik verzeker u, dat we geen plezier hadden. Aangezien we de paarden niet naar de stukken konden brengen, hebben we zelf de kanonnen weggesleept en naar de paarden gebracht. Sapristi, dat was een warm werkje! Vooral omdat we ook onze gewonden moesten meenemen, en dat waren er zoo enkelen.

Eindelijk hadden we opgelegd en daar gingen we naar de eenige plek waar we de rivier over konden. Maar de vijand bepoeierde den oprit en de brug, dat het zoo'n aard had. Van een leuning was niets meer te zien — wij verloren heel wat menschen en ook veel paarden. Maar we kwamen er over! En juist op tijd: de laatste caisson was nauwelijks op den anderen oever of een groot gedeelte van de brug stortte in. Ik was mijn paard kwijt en verloor mijne afdeeling in een dorp, dat door den vijand met zwaar geschut werd gebombardeerd. Vrouwen, kinderen, allen liepen schreeuwend en gillend door elkaar en klemden zich aan mij vast alsof ik ze helpen kon. En steeds maar sloegen de «marmites» in en rechts en links werden de menschen getroffen en vaneengescheurd.

Na eenigen tijd hield de beschieting op; ik begreep dat de vijand thans zou stormloopen; ik wist niet in welke richting te vluchten (het was nacht), toen ik plotseling vlak bij mij een onzer hoornes hoorde, die den aanval blies: op hetzelfde oogenblik verscheen een bataljon jagers om den hoek van eene straat, in den looppas, met de bajonet op het geweer.

Kranige kerels — zij stuitten op de vijandelijke infanterie in de kom van het dorp; ze vochten in de straten, in de huizen en kelders. Daar klonken vlak achter elkaar vier scherpe knallen: eene batterij gaf vuur af. Het was mijne afdeeling, die haar stukken in batterij had gebracht. Zoo snel als mijne voeten mij konden dragen, snelde ik in de richting vanwaar de schoten kwamen en weldra had ik me gemeld.

Het was een fantastisch gezicht, die verwoede strijd in den nacht, bij het schijnsel der vlammen van twee dorpen. Onafgebroken floten onze granaten door de lucht; in twee uur tijds verschoten wij 4000 projectielen. Plotseling klonk ons lied, terwijl de hoorns van drie regimenten een razenden stormaanval bliezen.

Uit onze stelling konden wij uitstekend het slagveld overzien; nooit zal ik dat schouwspel vergeten van die duizenden strijders, die daar in het roode schijnsel der vlammen in gesloten gelederen, als een geweldige massa, in stormpas voorwaarts rukten, zonder een schot te lossen.

Het kanongebulder hield op, men hoorde niets anders dan het geloei der vlammen, het gestamp dier tallooze voeten en het meeslepend signaal tot den stormaanval. In ademlooze spanning zagen wij toe, gebogen over onze stukken: daar naderden de voorste compagnieën het dorp, nog een paar honderd meters, dan brandden de vijandelijke salvo's los — maar het volgende oogenblik ook begint de bajonet het werk. Na eenigen tijd zwijgt het stormsignaal en onmiddellijk daarop klinkt de hulpkreet uit de hoorns, een onzer vaandels is verloren gegaan. De trompetters blazen, steeds gillen de hoorns en na eenige minuten, die ons zoovele uren lijken, klinkt weer het stormsignaal: het vaandel is heroverd. Een donderend gejuich gaat op uit de batterij en als razenden vuren wij op den vluchtenden vijand.

IN BELGIE

TE GENT

De Huishuurkwestie

Vredegerecht van 1e kanton van Gent

Besluitselen voor Dhavé Frans tegen Baronnes Weduwe de Housch

1° In rechte :

Aangezien de verdediger in het bezit is van het onroerend goed van den klager, ingevolge van een huurcontract dat tusschen hen gesloten is;

Aangezien de klager voor akte van aanregging op 16 Maart 1915 opzeg doen geworden heeft aan zijn huuraar en dat hij hem door denzelfden gedachtensamenhang heeft doen dagen om te kunnen besluiten over de eigenlijke wettigheid van den opzeg;

Aangezien de vraag voor doel heeft om te hooren verklaren dat het huurcontract afloopt als gevolg van den opzeg en dat dien ten gevolge de huurder gedwongen is den verhuurder bezit te laten nemen van het verhuurd huis, wat voor den eerste uitloopt op de verplichting van de werkelijke teruggave (Art. 1709, wetboek van Laurent, t. XXV, n. 1269);

Aangezien de schikkingen omtrent het verleenen van uitstel toegepast worden niet alleen voor wat betreft de verplichting van het betalen eener som geld, maar ook voor wat betreft de uitvoering van alle andere verplichtingen;

Dat inderdaad het woord **betaling**, dat voorkomt in artikel 1244, een veel breederen zin heeft dan de gewone beteekenis, van het uitbetalen eener som geld.

« In de gerechtstaal, zegt Joubert in zijn «Rapport au Tribunal» (Locré, t. V, b. 205) noemt men over het algemeen **betaling** de manier waarop men zich kwijt van alle verplichting, de manier van iets te geven of iets te doen, terwijl men het geeft of doet. »

En Laurent, in t. XVII n. 476 voegt er ten titel van voorbeeld bij : De verkooper die een onroerend goed levert doet eene betaling, zoowel als de bouwmeester die een huis bouwt.

Dat men moet aannemen dat het hetzelfde is voor den nemer die het gehuurd goed terug geeft en dat, dien ten gevolge, artikel 1244, a. 2 van het burgerlijk wetboek en de wet van 5 Oogst 1914, betreffend het toekennen van uitstel, van toepassing zijn voor wat betreft de verplichting van teruggave van alle goederen in plaats van de betaling van den huurprijs;

Dat bovendien de wet van 5 Oogst 1914 den zin van artikel 1244 van het burgerlijk wetboek uitgebreid heeft, aangezien deze wet artikel 1244 van het burgerlijk wetboek toepasselijk verklaard heeft in alle burgerlijke zaken en handelszaken.

2° In feite :

Aangezien er uit het voorgaande voortspruit dat de Rechter, die den toestand van den verdediger in aanmerking neemt, aan den huurder een zekeren tijd van uitstel kan verleenen voor de uitvoering van zijne verplichting om het gehuurd huis aan den verhuurder terug te geven;

Aangezien het gerecht, voor wat de zaak betreft, eene nuttige inlichting kan vinden in de fransche wetgeving, namelijk, in de decreten van 14 Oogst, van 1 en 27 September 1914, die de kwesties van betaling der huur alsook deze van den uitstel regelen,

Dat inderdaad, bijzonderlijk voor wat den uitstel betreft, de fransche wetgever voorgeschreven heeft « dat de uitwerksels van den uitstel, voor of na 1 September 1914 toegestaan, opgeschorst zijn, wat ook het bedrag van den huurprijs moge zijn, gedurende een tijdverloop dat sedert nog verschoven is geweest;

Dat in België de regeering niet gemeend heeft een zoo algemeenen maatregel te moeten nemen, maar de toepassing ervan overgelaten heeft aan den Rechter;

Dat deze laatste dus in de beweegredenen zijner vonnissen eene ruime plaats moet laten aan de gebeurtenissen die de wet van 5 Oogst 1914 hebben doen opvatten en aannemen;

Aangezien uit de zaak zelf de feiten voortspruiten die hieronder zullen opgesomd worden:

1° dat ten gevolge van de oorlogsgebeurtenissen de verweerder beroofd is van alle bronnen van inkomen en zich dien ten gevolge bevindt in de onmogelijkheid, hetzij om de huur te betalen van het huis dat hij bewoont, hetzij om een huurcontract aan te gaan voor een ander huis,

2° dat de eigenaars van huizen, en bijzonderlijk deze die deel maken van de vereeniging der eigenaars, **geen enkelen nieuwen huuraar aannemen die niet in staat is om een afgeteekenden kwijtbrief van zijn vorigen eigenaar voor te leggen;**

Aangezien deze feiten bewijzen dat de verweerder, indien hij uit zijne tegenwoordige woning wordt gedreven, geene gelegenheid zal vinden om eene andere woning te betrekken;

Dat de tegen hem aangevraagde maatregel voor gevolg zou hebben dat hij met zijn gezin op straat zou staan, zonder dak zou bloot staan aan al de guurheden van het jaargetijde, dat hij, in een woord, met de zijnen een nieuw gezin van paria's zou uitmaken;

In aanmerking genomen dat België er zich op beroemt eene beschaafde natie te zijn en dat men er zelfs over gegaan is tot het stichten van maatschappijen voor de bescherming der dieren;

Dat het dus onmogelijk is dat men in ons land menschen slechter zou behandelen dan men er beesten behandelt;

Dat dit zooveel te onmogelijker zal zijn als men rekening houdt van den ongelukkigen toestand waarin de verweerder zich bevindt, toestand die geene andere oorzaken heeft dan het onafmetelijk ongeluk dat de heele natie is komen treffen;

Aangezien de verweerder, als bewijs van de gegevens die hij hierboven heeft opgesomd, de volgende feiten aanhaalt die hij desnoods zal staven :

a) De verweerder is zonder werk door reden van den oorlog en zulks sinds Oogst 1914 laatstleden;

b) Hij werkt tegenwoordig aan de darsen en wint 12 franken per week en sinds den

c) Hij heeft vrouw en 3 minderjarige len Maart 1915;

kinderen — van 12, 8 en 2 jaren oud — te onderhouden;

d) Hij ontvangt van het Voedingscomiteit enkel 1/2 liter soep voor de 2 jongste kinderen;

e) Hij is zijne huishuur achterstallig sinds Oogst l.l.;

f) Hij zou een frank per week kunnen betalen;

g) De eigenaars van Gent en omstreken en bijzonderlijk zij die deelmaken van eigenaars-maatschappijen, zijn overeengekomen om geene nieuwe huurders te aanvaarden, die geene bewijzen kunnen geven van volledige afbetaling bij hunnen laatsten huismeester;

h) De vraagster is lid der maatschappij «De Eendracht der Eigenaars van Gent».

Zij heeft in alle gevallen de ontvangst der huishuur en de administratie van hare eigendommen toevertrouwd aan M. O. Van Beneden, die den regel volgt, vastgesteld in art. 7 en eischt gelijkstelling der andere eigenaars.

3° Voor het rechtsgebied:

Aangezien de vraag voor doel heeft den huuraar uit zijn huis te doen drijven, omdat het huurcontract afgeloopen is en het bedrag van de vraag niet vastgesteld is door de artikels 21 en volgende van de wet op de bevoegdheden;

Dat het er in feite niet gaat om eene betwisting omtrent de vernietiging van het contract en dat, dien ten gevolge, art. 26 van de aangehaalde wet niet toepasselijk is;

(Zie Beltjes, art. 26, n. 16 en de rechtspraak plus de leerstelsels die er aangehaald zijn.)

Dat overigens het gesloten contract tusschen de partijen aangegaan is voor een onbepaalden tijd, zoodat de manier van schatting, die voorgeschreven is door genoemd artikel 26, in deze zaak niet kan toegepast worden.

Aangezien, dien ten gevolge, de verweerder verklaart dat hij de vraag schat op een bedrag van honderd franken, om voldoening te kunnen schenken aan de wet op de bevoegdheden;

4° Voor de voorloopige uitvoering:

Aangezien de vraag, die strekt tot het nakomen van eene verbintenis, tot het doen verlaten van een huis, niet vatbaar is voor eene voorloopige uitvoering ten bedrage van ten minste drie honderd franken;

Aangezien, in elk geval, de verweerder verklaart dat hij het bedrag op minstens vijf honderd franken schat;

Dat deze schatting hoegenaamd niet overdreven is, gezien de schade die verweerder zou ondergaan indien de uitdrijving toegestaan werd;

Aangezien het dan in deze kwestie aan den heer Rechter is te verklaren of het vonnis uitvoerbaar is ondanks het beroep;

Aangezien zulke maatregel niet aangevraagd is en ook niet meer kan aangevraagd worden bij middel van besluiten gedurende het verhoor;

Aangezien de Rechter die zijn vonnis uitvoerbaar zou verklaren ondanks het beroep, het rechterlijk contract zou schenden dat bestaat tusschen de partijen;

Aangezien een dergelijke maatregel zooveel te meer ongepast zou zijn in dit geval, daar de in den loop van debat opgerezen vraagstukken met de kwesties van andere vraagstukken onderworpen zijn geworden aan het oordeel van de verschillende vredegerechten van het rechtsgebied der rechtbank van eersten aanleg van de stad Gent;

Dat het mogelijk is dat deze verschillende vonnissen uiteenloopend zijn en eene andere zienswijze uitdrukken, namelijk voor wat betreft de ontvankelijkheid der vragen van uitstel;

Dat het in deze omstandigheden van belang kan zijn de partijen toe te laten zich desnoods in beroep te begeven, opdat men dit rechtsmiddel niet tot eene hersonschim vermindere door het toestaan der voorloopige uitvoering van het vonnis;

In deze zaken believe het mijnheer den Vrederechter : a) den verweerder er akte van te geven dat hij het bedrag der vraag schat op vijf honderd franken en, om voldoening te geven aan de wet op de bevoegdheden, dat het in elk geval schat op meer dan honderd franken;

b) den aanvrager afwijst van alle besluiten die tegenstrijdig zijn, hun van rechtswege zegt dat er, gezien den toestand van den schuldenaar, redenen bestaan om hun uitstel te verleenen tot na den oorlog, of toch ten minste voor drie maanden, voor wat betreft zijne verplichting tot teruggave van het gehuurd goed. Op voorwaarde van gedurende geheel dien tijd 1 frank per week te betalen ter titel van schadevergoeding.

Op bijkomende wijze :

Den verweerder toelaat om door alle wettelijke middels de bewijzen te leveren van de hooger opgesomde feiten;

En in dit geval voorbehoud te maken voor de kosten.

Voor den verweerder,
J. d'Asselor.

Voor den vrederechter van hetzelfde kanton, van dezelfde baronnes-huismeesteres, zijn dan nog gedaagd benevens Frans Dhavé;

a) **Jan Van de Putte, weduwnaar met 2 minderjarige kinderen van 2 en 10 jaren.** Hij werkt ook aan Port-Arthur en stelt voor 1 frank per week te betalen;

b) **Gustaaf Bovendaarde,** werkt in de Grasfabriek, wint 10 franken per week, heeft vrouw en 2 kinderen 2 1/2 jaren en 4 maanden oud. Wil ook 1 frank per week betalen.

c) **Leon Bauwens,** werkt aan Port-Arthur, wint 12 franken, heeft vrouw en 3 kinderen waaronder een ziek is. De kinderen zijn 8 en 9 jaar oud. Het derde werkt in La Lys — is 14 jaar oud — en wint 4 franken per week. Hij stelt ook voor 1 frank per week te betalen.

d) **De Vilder Frans,** werkt aan Port-Arthur, wint 12 franken, heeft vrouw en 2 kinderen 8 en 14 jaar oud, dit laatste wint 3 franken per week. Hij wil ook 1 frank per week betalen.

Voor al deze gevallen zijn bovengegeven besluitselen in zake Dhavé neergelegd.

Voor het 2e kanton werden dezelfde besluitselen neergelegd in zake van **Oscar Smol** tegen M. Louis Dieu, te Brussel.

Smol werkt aan Port-Arthur. Zijne vrouw lijdt sinds jaren aan een bronchiet en hij heeft twee kinderen van 7 en 8 jaren oud. Het is hem onmogelijk iets te betalen.

Voor het kanton Ledeberg is het de zaak van M. Jules Fobe, eigenaar te Mariakerke bij Gent, tegen den huurder Leopold Van Quickelberghe.

De huurder heeft te zorgen voor vrouw en 5 kinderen.

Hij werkt in de Filature de Gentbrugge en wint 5.12 fr. per week, zijn zoon Maurice wint bij Pipijn, 4 fr., zijn zoon Bernard 1 fr. De andere kinderen gaan nog naar school.

Dit huisgezin van 7 personen heeft dus te leven met eene goede tien franken per week, plus soep en brood. De huurder woont daar omtrent 4 jaar.

Ook dezelfde besluitselen als van Smol werden neergelegd.

Morgen geven wij nu het antwoord van mevrouw de baronnes de Heusch op de besluitselen van M. d'Asselor in zake Dhavé.

* * *

Stad Gent. - Aanbesteding

1. Voor het leveren van 4 loten van 260 tafels en 4 loten van 520 banken; 2. van 200 houten loodsen, verdeeld in 8 loten van 25 stuks voor de Duitsche Krijgsmacht.

Aanbiedingen te zenden aan het Schepen-College ten laatste den 27 Mei per gesloten brieven. Openbare opening der aanbiedingen, den 27 Mei, te 12 ure (Duitsche tijd).

Lastenkohier en teekeningen berusten in het bureel der werken.

N. B. Hout en gebitumeerd karton te leveren door de Duitsche Overheid.

Schrikkelijk spoorwegongeluk in Engeland

LONDEN, 22 Mei. (Reuter.) Heden morgen om 6 uur heeft op 8 mijl afstand van Carlisle een spoorwegongeluk plaats gehad. Een extra-trein met soldaten liep op een anderen trein. Vele soldaten werden gedood; 300 gewond. Beide treinen staan in brand.

LONDEN, 22 Mei. (Reuter.) Er wordt bericht, dat ongeveer 20 personen door het spoorwegongeluk bij Carlisle zijn omgekomen.

Nadere bijzonderheden

LONDEN, 23 Mei. (Reuter, Part.) Het spoorwegongeluk bij Gretna, 8 mijl van Carlisle op de grens van Schotland, is een der ergste spoorwegrampen, ooit in Groot Brittanje voorgekomen.

Van ochtend om zeven uur is een lokaaltrein, die op een zijspoor werd gereden, door een trein die troepen, 490 officieren en soldaten van de Royal Scots, van Sterling naar Liverpool vervoerde, aangereden. De militaire trein schoof in elkaar en de exprestrein van Londen naar Glasgow reed tot overmaat van ramp op de wrakhoop. Er brak brand uit en met groote snelheid verspreidden de vlammen zich. Vreeselijke tooneelen volgden. Het reddingswerk werd dadelijk ter hand genomen, maar de felle brand bemoeilijkte het ten zeerste.

Tegen 12 uur vanmiddag waren 50 lijken geborgen, maar er liggen er nog meer onder het puin. Men denkt dat er ten minste 100 dooden zijn; honderden zijn gekwetst. De meeste dooden en gewonden zijn militairen, maar ook veel passagiers van de exprestrein zijn gedood of gewond.

LONDEN, 23 Mei. (Reuter). Tot nu toe zijn 73 lijken geborgen, waaronder van passagiers uit de slaapwagen van den exprestrein, die zoo zwaar verminkt zijn dat ze onkenbaar zijn.

In de velden naast de spoorlijn, waarheen de gewonden zichzelf hadden gesleept of waren gebracht, hebben zich jammerlijke tooneelen afgespeeld.

Vrouwen en kinderen uit de omliggende plaatsen brachten voedsel en water aan.

Toen de verwarring na de ramp op het hoogst was steeg de ontzetting nog door luide knallen van de ontploffende patronen in de patroonhouders der soldaten, die in den brandenden wrakhoop lagen.

Daar de brand zich snel uitbreidde, bestond er ook gevaar dat de kisten munitie, die achter in den militairen trein waren geborgen, zouden ontploffen. De ongedeerde officieren en manschappen begonnen dadelijk deze munitie in veiligheid te brengen.

Tot den middag stegen telkens kreten en gejammer uit den wrakhoop op. Soldaten die in Frankrijk waren geweest, verklaarden dat het tooneel hen aan het slagveld deed denken.

LONDEN, 23 Mei: Volgens de bizonderheden die omtrent de ramp worden gemeld, is het de grootste die ooit in Engeland is voorgekomen. De meeste dooden en gewonden zijn soldaten van den militairen trein, maar er zijn ook passagiers van de twee andere treinen gedood. Verscheidene slachtoffers zijn geheel verbrand.

BINNENLAND

LUIK

LUIK. — Gestolen titels. — De policie is gelast met het opzoeken van de dieven die een aantal titels stolen, en ook van de titels zelve.

Werden namelijk gestolen: 27 loten van Antwerpen 1887; 4 loten van Antwerpen 1903; 4 loten van Brussel 1905; 1 van Brussel-Zeehaven; 9 loten van Gent 1896; 4 loten van Luik 1897; 2 loten van Doornik 1874.

HENEGOUWEN

LEVAL. — De dubbele moord. — Eene gansche reeks personen van Leval en Anderlues is naar Charleroi geroepen, om door den onderzoeksrechter te worden ondervraagd over deze gruwelijke misdaad.

Het schijnt dat reeds zeven mannen opgesloten zijn onder zware verdenking en denkelijk als plichtigen of medeplichtigen voor de assisen zullen verschijnen. Naar men zegt zouden zij allen bekentenissen hebben gedaan.

DOORNIJK. — Ontsnapt. — Een 18jarige zinneloozen, Maurits D. is uit het zinneloosgesticht van Doornijk ontsnapt. De policie zoekt hem op.

FEESTLOKAAL ST-PIETERSNIEUWSTRAAT

ZONDAG 6 JUNI, OM 7 UUR (Duitsche tijd)

Groot Kunstconcert

met de welwillende medewerking der Harmonie Vooruit, der heeren Duvosel, L. en Vandermeulen Jef, toondichters en der volgende kunstenaars: Mevr. Cecil Grey, Mej. Edith Buyens, M. M. De Meyer Pieter, Deshayes Gustaaf, De Raeve Karel, Waeyenberghe Willem, Zeemans Pieter en Reynvoet Raymond.

PRIJZEN DER PLAATSEN: 1,50 fr. - 1 fr. - 0,75 fr. - 0,50 fr. - 0,30 fr. - 0,20 fr.

Locatieburcel elken dag open in het Feestlokaal van 11 tot 2 uur (Duitsche tijd).

GENT

Kunstkronijk

JANTJE EN MIETJE OF 'T GENTSCHE VOLKSLEVEN

spel van 't volk in 7 bedrijven door Johan Lefevre, opgevoerd door de Multatuli-kring den 22, 23, 24 en 25 Mei, in onze Volksschouwburg St-Pietersnieuwstr.

I. KRITIEK VAN HET STUK

Het is voorwaar eene moeilijke taak, die van den socialistischen kunst-kritieker. De burgerlijke critici nemen tot principe: « Kunst voor de kunst », maar achter de opvatting van den socialistischen beoordeelaar komt de punt van de roode Jakobijnenmuts uitkijken, die hem veelbetee kend vraagt: was het wel tot zedelijke verheffing des werkenden volks?

En van dat standpunt uit geoordeeld, moet ik zeggen dat, om dat doel te bereiken, het stuk eene gedeeltelijke omwerking zou moeten ondergaan.

De schrijver heeft ons eene plastische daarstelling willen geven van het proletarische werkersleven in Gent gedurende de laatste 70 jaren en gesteund door het aovertroffen realistische spel der akteeren den en de effectvolle decors en tooneelschikking, is hem dat, wat de uiterlijke vertooning aangaat, zeer goed gelukt. Een bourgeois-publiek zou het voor eene «goede lolle» aanzien en zich dol amuseeren. Iets anders is het met het denkende deel der Gentsche arbeidersklasse die de opvoering bijwoonde.

Zij vragen zich af: is de grootsche werkersbeweging in Gent van af de 50er jaren, de opkomst, de strijd, de bloei van «Vooruit», dien trots der Gentsche werkersscharen, dan spoorloos aan die proletariërs van het beruchte poortje voorbijgegaan? We weten wel beter en daarom is het stuk, zoo plastisch als het is, onwaar.

Zij verlangen volstrekt niet de kunst voor uitsluitend socialistisch propagandamateriaal te gebruiken — daarvoor staan ons andere middelen ten dienste; maar van daar tot het volstandig negeeren der socialistisch beweging is er eene breede, goed te begane, tusschenweg en dien heeft de schrijver niet betreden.

Het is slechts in het laatste bedrijf (dat trouwens te veel aan « Ouwe Dag » herinnert) dat oude Jan aan zijn pensioen van «Vooruit», syndikaat, Bond Moyson, enz. denkt, waardoor natuurlijk heel de aandoenlijke scheidings-scène totaal onnoodig wordt.

De waarheid is dat ieder vereenigd werkman reeds jaren vooruit op dat tijdstip rekent.

De houding van het publiek, welke de voorgaande zes, waarlijk werkingsvolle en goed gelukte bedrijven, werkelijk toejuichte en voor het laatste bedrijf slechts een zwak applaus als succes-d'estime overhad, kan mijn oordeel slechts bevestigen.

Maar nog is niets verloren. Eene doelmatige omwerking, die voor eene literaire kracht als Johan Lefevre, slechts eene kleinigheid is, kan van dit stuk een blijvend trekstuk op het repertoire van onzen Multatuli-kring maken.

DE KRITIEK VAN DE OPVOERING.

Allereerst het oprecht kompliment van den strengen kritieker aan de regie over de welgelukte inscèneering. Met vele zorge was kleeding enz. aan de verschillende tijdvakken aangepast en ook in de tooneelschikking der eerste bedrijven zorgvuldig uitgelaten wat een anachronisme kon gelijken.

Als wij in aanmerking nemen dat ieder bedrijf in een ander tijdvak speelt, en de personen der hoofdrollen zich in iedere der laatste vijf akten anders moeten kleeden en grimeeren, dan blijft mij voor hun admirabel spel slechts oprechte bewondering over. — Welk een lief-sympathieke figuur gaf ons Mevr. De Moor als Mietje in al de phasen van het arbeidsmeisje en arbeidersvrouw tot aan de matrone in hoogen ouderdom.

Welk een humor-volle prachtfiguur als poortjes-commère Mevr. Lucie Baert, en de zoo uit het leven geknipte Moeder Mietje (C. Romain) in de zoo onvergelijkelijke scène der eerste communie!

En onze steunpilaren der Multatulikring: het triumviraat Frans De Mey, Willem Meyer en Benoot!

De laatste een beetje te vroeg van de planken afberoepen; de twee eersten dan tot het laatste toe verheugende en amuseerende als typen van den deugdelijken Gentsche zwoeger (Fr. De Mey) en den, bij al zijn ondergang, zoo grandioos rollen

FEUILLETON VAN «VOORUIT» (37

SOPHIE

door

VIRGINIE LOVELING

De goede man had behoefte zijne hoopvolle — hoewel soms door twijfel verbitterde — vooruitzichten door anderen te hooren staven.

— Ik geloof met u, dat gij vele leerlingen behouden zult; de mededinging zal moeielijk wezen tegen u: juist daarom wil de catholieke partij u volstrekt tot haar trekken.

— Och, zuchtte meester Ottevare, ik ben geen liberaal, ik behoor noch tot de eene noch tot de andere partij. Ik bemoei mij met geene politiek, ik heb het nooit gedaan, ik ben een goed geloovige, ik betracht mijnen plicht en dit is alles; een overlooper zal ik echter nimmer worden, wat er ook gebeuren moge.

— Gij blijft aan eed en wet getrouw, prees hem Haantjens

Spoedig was het door enkelen in Zompelgem geweten, dat meester Ottevare aan het officieel onderwijs niet verzaakte:

— Dat zie ik gaarne, dat is schoon, dat is moedig van u! juichte Jozef Monteine hem toe, als zij des avonds in den *Graaf van Halfvasten* bijeenkwamen.

Overname verboden.

— Niet waar, mijne leerlingen zullen mij niet verlaten? vroeg ook weder de oude man.

— U verlaten! en hebt gij de manifestatie te uwer eer reeds uit het geheugen verloren dan? Neen, neen, laat ze maar scholen bouwen; ze weten het wel, dat een nieuwe meester hier geen kans van lukken heeft.

Deze woorden deden den grijsaard goed.

— Louitje zal toch blijven komen, niet waar?

— Wie twijfelt daaraan! merkte Haantjes op, die ook aanwezig was.

— Louitje, pochte Monteine, of hij komen zal! al was hij de eenige uit heel de school! en ter bevestiging sloeg hij op de tafel.

— Hij zal de eenige niet zijn, verzekerde hierop de kuiper, o mijne twee knapen zullen u getrouw blijven, al moest ik tegen wil en dank mijner vrouw ze naar uwe school sleepen!

Och neen, daar bestond geen twijfel over, velen zou hij behouden; maar het viel hem toch zoo pijnlijk met den pastoor, met den baron, met een aantal zijner vroegere vrienden af te breken, zuchtte dubbend meester Ottevare.

V.

Denzelfden dag, waarop de baron aan den pastoor het mislukken van zijn voorstel aan meester Ottevare gedaan, had medegedeeld, sprak deze, nog in ontevreden stemming over die vermoeilijking der zaak, des avonds aan het maal tot den coadjutor:

— Mijnheer Angelman, wij hebben beslist morgen aan te vangen met het geldinzamelen voor de nieuwe school.

De jonge priester boog zwijgend het hoofd.

— Gij zegt niets, bemerkte zijn overste op misnoegden toon.

— Ik heb daar niets op te zeggen, mijnheer de pastoor, antwoordde Angelman zacht.

— Het is geschikt, hernam de priester, dat mijnheer Teeuwis met Aerts — dat was een rijke boer uit den gemeenteraad — in Zompelgem-binnen zal rondgaan, hij neemt ook de wijken van 't Hoogeveld en het Uilenhol op zich; gij en dokter van Beukel hebt den Karmweg en het Neerland te bezoeken.

— Ik niet! antwoordde ras de jongere geestelijke, en zijn oog schoot een lichtstraal uit, ik bid u mij daarbuiten te laten, dit is eigenlijk iets, wat mij niet raakt, besloot hij veel stiller, zich zelven tot bedaardheid dwingend.

— Het raakt u zoo weinig en zooveel, sprak de pastoor, strijdzuchtig en purperrood, dat gij gaan zult, waar het mij belieft u te zenden en wanneer het mij belieft. Gij zijt mijn onderdaan en mij gehoorzaamheid verschuldigd.

Zijne vork kletste tegen zijne teljoor, want zijne groote blauwroode hand beefde hevig. Mijnheer de pastoor was een zeer oploopend man. De coadjutor was niet minder driftig van natuur, doch door jaren zelfbeheersching gelukte het hem gewoonlijk in den schijn bedaard te blijven, terwijl zijn bloed inwendig kookte:

— Gehoorzaamheid op godsdienstig terrein, ja, — op politiek terrein, nimmer, zei hij kortaf.

— Wie spreekt hier van politiek, het is de godsdienst, die op het spel staat, sprak de oude man, de stem verheffend.

— Gij weet evengoed als ik, dat het niet zoo is, antwoordde de coadjutor, ditmaal inderdaad kalm, en zag zijnen tegenstrever aan met eenen blik vol treurnis en verwijt. De priesterheerschappij staat op het spel, anders niets; maar het zal niet gezegd worden, dat ik voor het minste heb medegeholpen om de verdeeldheid in ons rampzalig land nog te vermeerderen; om het officieel onderwijs, dat tot dusverre voor degelijk werd aangezien, zonder grond te bestrijden; neen, nooit! Ik ook heb eenen broeder, die schoolmeester is en ben de eerste geweest om hem aan te raden, dat hij op zijnen post blijven zou.

— Maar gij bezit dan geen eergevoel, gij zijt dan niet verontwaardigd over den smaad, die ons, geestelijken, door de herziening der wet te beurt valt, over de vernedering, die ons wordt opgelegd? en de zwaarlijvige grijsaard woelde in zijnen zetel rond, voor zooveel zijn gebrekkelijk lidmaat zulks toeliet.

— Ootmoed is ons door Christus aanbevolen, want: *Wie zich verheft, zal vernederd worden*, heeft hij gezegd

— Genoeg! viel snel en barsch de pastoor in, die wel gevoelde, dat hij op het gebied der rede en der welbespraaktheid voor zijnen ambtgenoot het onderspit moest delven, en gemakkelijkst vond kortweg zijn gezag te handhaven, genoeg! morgen om drie uren zal mijnheer van Beukel u komen afhalen, en gij zult...

— Veroorloof mij...

— Geen woord meer. Gehoorzaam uwen overste!...

— Juist dàt, zei mijnheer Angelman, gij zijt mijn overste niet, of niet meer van heden af.

— Monseigneur! ik zal monseigneur schrijven, ik zal hem gaan spreken, kreupel als ik ben! schreeuwde de pastoor, buiten zich zelven van toorn, deze bedreiging met wraakgenot uitbrengend.

— Monseigneur heeft mij niets meer te gebieden: ik heb hem heden mijn ontslag als wereldlijke priester ingediend.

— Gij werpt de kap over de haag, bravo! riep de oude pastoor scheldend uit. En daar zijn tegenspreker zich niet verwaardigde te antwoorden, hernam hij na eene poos met bitterheid:

— Gij verlaat mij in den nood; dat is niet wel gedaan van u.

— Neen, zei Angelman, ik verlaat u niet, ik zal mijne taak tot het einde volbrengen en blijven, zoolang ik van nut kan zijn als coadjutor; ik hoop voor u meer nog dan voor mij zelven, dat het niet lang zal wezen...

— Een arme, ongelukkige herder, die niet gaan kan, die aan zijnen zetel gekluisterd zit in den steek laten! schreide de pastoor, bij wien de gramschap in eens voor verteederd zelfmedelijden had plaats gemaakt, en hij haalde zijn donkerrood gekleurden zakdoek uit en vaagde tranen af. Waar gaat gij heen? vroeg hij bedaarder.

(Wordt voortgezet.)

deugniet en «sloeber» (de Krulle, door Willem Meyer).

En de deftige deken (Ern. Van Beveren in het Decoratie-bedrijf) épatant die — en Van Ackere, Peelman, Crombrugge, De Brie, Van Wynsberghe, Goedertier, de diverse kinderen (die niet het minst hun rolletje bekoorlijk vervulden) en de geheele zwerm der figuranten, — allen hielpen voortreffelijk mede tot den opwekkenden indruk die het publiek medesleepte in een algemeen enthousiastisch applaus bij de finale van het 6e bedrijf.

« Had het daarbij geëindigd » meenden de meesten der bezoekers.

III. DECORS EN TOONEELSCHIKKING

Algemeen werd de decor bewonderd van — nu ja, de on-aesthetische naam moet er uit — van « 't Luizengevecht ». — Die het citeetje gekend hebben, roemen de photographische gelijkenis en brengen den schilder, den heer R. De Rycke hunne oprechte komplimenten.

Het werkmans-intérieurtje was volkomen in stijl; de aankleeding zooals reeds vermeld juist; alleen in 't eerste bedrijf vermiste ik de zoo bekende, typieke «blootpooterij», overigens iets heel natuurlijks en gewoons in de Gentsche werkersbuurten; dat is hun «deshabillée», zooals de onderrok hun five o'clock tea-gown is.

Die vier vertoonings-avonden achter elkander waren een geducht stuk werk voor onze amateurs der Multatuli-kring en zij verdienen daarvoor, zoo goed als de zorgzame regie, onzen hartelijken vriendendank.

* * *

En nu mijne slot-conclusie.

Ondanks ons principieel opvattings-verschil ben ik toch den schrijver erkentelijk voor de humor-volle schildering van het vroegere Gentsche werkersleven. — Burgerlijke revue-schrijvers maken gewoonlijk eene karikatuur van dit of gene volkstype, dat heeft Lefevre vermeden en slechts de ware Dicken'sche humor, die amuseert en niet kwetst, laten te voorschijn treden. — En nu weet ik wel, kritiek oefenen is gemakkelijker als zelf doen — maar vrienden te kritiseeren is op mijn woord, niet gemakkelijk en veroorzaakt altijd een soort gewetensknaging. — Ik hoop maar dat vriend Lefevre met den Hollandschen volksdichter zal zeggen:

Een vriend die mij mijn feilen toont,
Heeft op mijn hart een groot vermogen.

Mz.

* * *

Het Kunstfeest van 6 Juni in het Feestlokaal

De muziekale plechtigheid van 6 Juni zal eene ware gebeurtenis zijn. We gaven reeds de lijst der uitstekende kunstenaars welke zich tot medewerking vereenigden.

Deze uitgelezene schaar zal ons ten gehoore brengen fragmenten uit de beste operas der verschilende scholen.

Aldus vinden wij op het programma: arias uit **Werther**, uit **Le Roi d'Ys**, uit **Les Noces de Jeaunette**, uit **Le Bal Masqué**, uit **Mme Butterfly**, uit **Damnation de Faust**, uit **De Tooverfluit**, tweezangen uit **Milenka**, uit **Aïda**, uit **Les pêcheurs de perles**, een quatuor uit **Rigoletto**, den beroemden sextuor uit **Lucie de Lammermoor**. Nooit meenen we, werd hier iets dergelijks op één enkel programma vereenigd.

We kunnen onze lezers niet genoeg aansporen van deze eenige gelegenheid gebruik te maken. Terwijl zij een goed werk verrichten zullen zij zich ook een drietal uren hooger kunstgenot verschaffen. De prijzen der plaatsen zijn vastgesteld op 20 centiemen, 30 centiemen, 50 centiemen, 75 centiemen, 1 fr. en 1 fr. 50. Het locatiebureel is open in het Feestlokaal, elken dag, van 11 tot 14 uur (Duitsche tijd). De kaarten worden afgeleverd zonder prijsverhooging.

Zich in tijds van kaarten voorzien zal zeer voorzichtig zijn!

* * *

Nederlandsch Tooneel

« HET OFFERLAM ».

Zondag was het een ware ontspanningsavond. Voor eene goed bezette zaal werd « Het Offerlam », blijspel in 3 bedrijven van Oskar Walther en Leon Stein, voor het voetlicht gebracht en dit met een overgroot succes.

Ons « Offerlam » werd door den onvergelijkelijken heer A. Janssens uitgebeeld, die om zijnen vriend heer A. Van den Heuvel) te redden, welke in het huwelijksbootje treden gaat, zich eene gewezene minnares van dezen, eene circus-paardenrijdster (mevr. Van de Wiele), als zijne wettige vrouw moest laten welgevallen.

De scenes die plaats grijpen tusschen bovengenoemden, waarbij dan het vrouwtje van het « Offerlam » (mej. I. De Veirman), de toekomstige van den vriend van 't «Lam» (mevr. Peelman-Dilman), enz., komen, zijn van zulken aard, dat men het onophoudend uitproesten moet.

De vertooning, zoo op- als uitvoering, was tot in de minste bijzonderheden verzorgd. Moeten wij in de eerste plaats den heer A. Janssens in onze opsomming vermelden, zoo van typeering als van spel, voor de mannenrollen moeten vooral de heeren Van den Heuvel, Duvosel, Van Havermaete, enz., worden vernoemd.

Voor wat de dames aangaat, verdient mevr. Van de Wiele allen lof. Het was wel de « sans-gêne » die zich spoedig in hare nieuwe rol schikte met den haar « opgedrongen echtgenoot ».

Mej. De Veirman was niet min volmaakt in heur spel als het gedweeë « ongelukkige vrouwtje » van het « Offerlam », wat haar dan ook een groot succes bezorgde.

Het was voorwaar een zeer aangename avond, die het dienstdoende Beheer en de uitvoerders tot eere strekt.

Het programma van Zondag aanstaande bestaat uit « Muurbloempjes », blijspelcomedie in 4 bedrijven van G. Kadelberg en O. Blumenthal.

« Muurbloempjes » is met « Groote Stadslucht » wel het fijnste werk van deze zoo vruchtbare schrijvers, ja mogelijk wel is « Muurbloempjes » nog te stellen boven « Groote Stadslucht », omdat eerstgenoemd werk dieper gaat dan « Stadslucht ». De toestanden in « Muurbloempjes », zoowel als de ontwikkeling der handeling zijn zoo menschelijk en logisch mogelijk en daar, waar men geneigd is tot lachen, is het niet een gevolg van een gewild den lachlust opwekken der toeschouwers, maar een natuurlijk gevolg der toestanden die een glimlach afpersen, zooals deze ook hier en daar een traan in het oog doen opwellen.

« Muurbloempjes » behoort zeker tot het schoonste wat op dit gebied bestaat.

« HEDDA GABLER »

Wij roepen de bijzondere aandacht onzer lezers en der tooneelliefhebbers op de vertooning in den **Nederlandschen Schouwburg** van Donderdag over acht dagen, zijnde 3 Juni.

Voor de eerste maal zal men te Gent het beroemde werk van H. Ibsen, **Hedda Gabler**, opvoeren.

Het zal dus voor Donderdag 3 Juni om zoo te zeggen te Gent eene belangrijke gebeurtenis zijn op tooneelgebied, iets wat ten volle dient aangemoedigd te worden.

Wie dus van eene ware genieting houdt, zorge bijtijds voor zijne kaarten.

Voor deze kunstvertooning zijn de prijzen als gewoonlijk.

****

Voordracht

Donderdag 27 Mei, om 4 ure (Duitsche tijd) houdt de heer

ARIE VAN DEN HEUVEL

d.d. bestuurder van onzen Vlaamschen Schouwburg, eene letterkundige voordracht, in de **Boekerijzaal** van **«Ons Huis»**.

Onderwerp:

Iets over Multatuli

(Voorlezing van een fragment uit: «Saïdjah en Adinda».

De naam van den heer voordrachtgever alleen geeft reeds de verzekering dat we donderdag iets puiks zullen hebben.

Wie letterkundige perelkens liefheeft, zal zich deze mooie gelegenheid niet laten ontsnappen.

****

Stadsnieuws

—— **KINDERPLEZIER.** — De 8-jarige Blomme Constant, wonende Groendreef, 40, sprong op de marche-pied van een rijwiel waarop reeds twee andere jongens zaten. In de Noordstraat raakte de kleine, die blootsvoets was, met den grooten teen van den rechtervoet tusschen de keten en het wiel. Het lid werd erg verminkt en de kleine, na door Dr Beerens verzorgd te zijn, werd naar het hospitaal overgebracht.

—— **ZIEK GEWORDEN.** — De genaamde D..., 21 jaren, wonende Rooigemlaan, heeft een aanval van vallende ziekte gekregen op den Kouter. Na verzorging is hij huiswaarts kunnen keeren.

SCHOONSTE, goedkoopste behangpapier. Huis Winsel, opv. **Van Hyfte**, Noordstraat, 11, Brugschepoort. Verz. werk, matige prijs.

—— **OPGEVISCHT.** — Uit het water der Visscherij is, rechtover de Puinstraat, het lijkje opgetrokken van een voldragen kind van het vrouwelijk geslacht, dat eenige dagen in het water moet gelegen hebben. Het is naar het doodenhuisje overgebracht, ter beschikking van het gerecht.

—— **AL SPELEND.** — De 19-jarige Bertha Roos, wonende Brugschesteenweg, 680, was met eenige kameraden in den hof van het koffijhuis der St-Denijslaan, 44, toen zij door den « rijkoker » werd getroffen. Zij werd in het gelaat gekwetst en, na verzorging, naar het hospitaal overgebracht.

Beurtdienst op Antwerpen

Aanstaande afvaart: Vrijdag 28 Mei.

Beurtdienst op Roeselaere

Aanstaande afvaart: Vrijdag 28 Mei.

Ligplaats van beide: Dock Stapelhuis.

L. DENS & Co.
5, Nieuwbrugkaai, GENT.
52 Meir, ANTWERPEN.

Agent te Roeselaere: M. Pierre Van de Maele.

—— **OPGEPAST!** — Een aftroggelaar, ongeveer een 35tal jaren oud en sprekende met Gentschen tongval, een weinig aan de zenuwen lijdend, begeeft zich bij talrijke winkeliers om lijnwaad te koopen, bestemd voor een liefdadig werk.

De aftroggelaar geeft zelfs schriftelijke bewijzen met het handteeken van ingezetenen der stad.

Vóór eenige dagen heeft de kerel op de 9e wijk, op naam van den heer pastoor der parochie, lijnwaad afgetroggeld.

De winkeliers wezen op hunne hoede en gelieven de policie te verwittigen.

—— **AANHOUDING.** — De genaamde Baetslé, wonende Koolstege, 6, bij verstek door de boetstraffelijke rechtbank van Gent verwezen tot 18 maanden gevang, werd door de policie opgezocht.

De policie die het spoor van Baetslé had gevonden, trok dezer dagen naar zijne woning. Nauwelijks had Baetslé de policie gezien of hij vluchtte naar den zolder zijner woning, klom door het dakvenster en liep langs de daken weg.

De policie snelde Baetslé achterna en nu begon de menschenjacht.

Zulks had seffens eene samenscholing veroorzaakt. Baetslé, vlug als eene kat, sprong van het eene dak naar het andere, doch ten slotte, nadat de jacht meer dan drie kwaart uurs had geduurd, viel Baetslé in handen der policie.

De aangehoudene werd naar het bestendig policiebureel gebracht en vandaar in het gevang opgesloten.

—— **NAASTENLIEFDE.** — Eenigen tijd geleden schreven wij in ons blad, dat de rijke onderpastoor een onzer parochiën op den stoel der waarheid aan zijne beminde christenen zegde: « dat het ongeoorloofd was voor een patroon, gedurende de droeve tijden die wij beleven, bedienden of werkers broodeloos te stellen ».

Wij gaven den man groot gelijk voor die welgepaste woorden, doch waren verplicht er bij te voegen, dat eene zijner naaste bloedverwanten, gedurende den oorlog, een trouwe bediende, bij haar meer dan twintig jaren werkzaam, en vader van familie, had afgedankt.

Nu geeft dat braaf mensch nog een nieuw staalken van hare naastenliefde en dankbaarheid jegens haren gewezen bediende, door aan hare kliënten te zeggen dat die persoon geen trouw verdient, aangezien hij zich dagelijks vergeet met te veel pluimwater te nutten.

Zulks moet dien man natuurlijk hinderen in de nieuwe positie die hij zich heeft moeten aanschaffen.

't Is oprecht kristelijk voor dat braaf mensch!

Zou M. de onderpastoor zijne bloedverwante tot geene betere gevoelens kunnen doen komen?

Op voorhand onzen dank.

Men verzoekt ons te melden dat

Mijnheer

Josse-Auguste Verschaffelt

Doctor in wijsbegeerte en letteren, eere-secretaris van den Beheerder-Opziener en eere-ontvanger van den Academischen Raad der Hoogeschool van Gent, alhier overleden is den 23 dezer maand, in den ouderdom van 84 jaar.

De aflijvige, die omtrent 50 jaren aan de voorzegde Hoogeschool gehecht is geweest, was Ridder in de Leopoldsorde en vereerd met het Eurgerkruis der eerste Klas.

De plechtige lijkdienst zal gehouden worden den Woensdag 26 der loopende maand, om 10 1/2 uur (Duitsche tijd), in de O. L. V. Kerk te St-Pieter, te Gent.

Mevrouw weduwe A. Hulstaert, en hare kinderen, melden met droefheid het overlijden van

Mijnheer

Arthur Hulstaert

geboren te Gent den 20 Juli 1863 en aldaar overleden den 23 Mei 1915.

De begraving heeft Dinsdag plaats gehad.

Gezien de omstandigheden zijn geene rouwbrieven gezonden.

Familieleden, vrienden en kennissen gelieven het tegenwoordige als mededeeling te aanvaarden.

Hoogstraat, 126, Gent.

Mijnheer Charles Mariën
De familie De Thaey
De familie Mariën

hebben de droefheid U het smartelijk verlies aan te kondigen van hunne teergeliefde Echtgenoote, Zuster, Schoonzuster en Moei

Mevrouw

Fébronie De Thaey

echtgenoote van **M. Charles Mariën**

geboren te Gent den 3 Juni 1872 en aldaar overleden den 24 Mei 1915, na eene kortstondige ziekte, en voorzien van al de rechten onzer moeder de H. Kerk.

De absouten zullen gelezen worden in de parochiale kerk van H. Kerst op woensdag namiddag 26 Mei 1915, om 6 ure (Duitsche tijd).

Men zal vergaderen ten sterfhuize, Huidevetterskaai, 17, om 5 1/2 uur (Duitsche tijd).

De begraving zal plaats hebben op het kerkhof van Gentbrugge.

Gezien de huidige omstandigheden zullen geene rouwbrieven gezonden worden.

Familieleden, vrienden en kennissen worden verzocht dit bericht als uitnoodiging te aanzien.

Wees haar indachtig in uwe gebeden.

Beleefd verzoek noch bloemen noch kronen te zenden.

Gent den 25 Mei 1915.
Huidevetterskaai, 17.

Partijberichten

WOENSDAG

HARMONIE VOORUIT. — Om 8 uur, algemeene repetitie.

DONDERDAG

HARMONIE VOORUIT. — Om 6 ure, solfège beginnelingen; om 8 ure, repetitie voor tamboers en clairons.

MARXKRING. — Donderdag om 8 uur stipt, repetitie voor 1e en 2e bassen.

Zaterdag om 8 ure voor 1e en 2e tenors

Het Bestuur.

VRIJDAG

HARMONIE VOORUIT. — Om 6 ure, instrumentale solfègeles; om 8 ure, algemeene repetitie.

ZATERDAG

HARMONIE «VRIJHEID DOOR BROEDERSCHAP». Om 6 ure, solfègeles; om 7 ure, algemeene repetitie. Den maandag solfègeles voor de beginnelingen.

VERLOREN: Zondag avond rond 10 uur eene damesaccoche in zilver inhoudende eenen geldbeugel in bruin leder. Goede belooning aan wie ze terug brengt: Toekomststraat, 92, te Gent.

BERICHT. — **ECLA.** — Schoencrème, zuiver, best gekend mark, onderhoudt en verzacht het leder.

ECLA. — Dépôt voor Gent en omstreken: Charles Dewitte, soldenhuis, Bouwmeesterstraat, 6, St-Amandsberg (Heirnisse).

PIANOS. — Men verlangt te koopen oude pianos; adres: Spiegelstraat, 1, loopt in de St-Jacoksnieuwstraat, Gent.

PETROOL, tapioca, patatenbloem, olijfolie, inlandsche confituur, conserven, zuivere saindoux, gebrande koffies, inlandsche hespen, eene groote partij eiken vaten van 1,10+1,10 meter.

Bureel: Heyveldstraat, 94, St-Amandsberg-Gent; open van 8 tot 12 ure.

DOOR STERFGEVAL. — Over te nemen 't oud gekend cigaren magazijn «Edixhoven» Koestraat nr. 30 te Gent. Voor de conditiën zich te wenden bij Notaris Maeterlinck, Frère-Orbanlaan, n. 17, te Gent.

ADOLPHE VAN DEN BREEN
Slachthuisboulevard, 17 & 18, GENT
Alle soorten van Emballeerpapier op rollen en formaten:
Witte cassé en perkament voor winkeliers, beenhouwers, slachters, boterkoopmans, enz.; Papieren zakken in alle slach; Caissetten en ronden voor pasteibakkers. Brouwerspapier. Voordeelige prijzen.
Huis bestaande sedert 30 jaren.
N. B: Men gelast zich ook met het drukken der firma's op de papieren en de zakken.

GEHEIME ZIEKTEN
De WITTE CAPSULEN VAN Dr DAVIDSON genezen radikaal zonder werkverletting, op allen ouderdom en bij beide geslachten, alle ziekten en inflammatiën der Waterorganen, Blaas en Nieren, zooals Uitloopingen, Witte Verliezen, Pisbuisverengingen, Lendenpijnen, Steen, troebele, pijnlijke of brandende Waters, Speen. Nooit geene omsluiking; zelfs bij de onderliggen en in de ergste gevallen. 3,40 fr. de doos. Apotheker, 48, rue des Croisades, Brussel. — Depot in Gent: De Moor, 58, Borstraat; Antwerpen: 68, Mercatorstraat.

Laat uw drukwerk vervaardigen in de «Volksdrukkerij» Hoogpoort, 29, Gent

schoolzakken met of zonder handvatten in de VOLKSDRUKKERIJ Hoogpoort, 29, Gent